

HRVATSKI

glasnik

Godina XV., broj 17.

27. travnja 2005.

cijena 80 Ft



Susret hrvatskih zborova u Petrovom Selu

IZ SADRŽAJA:

Sjednica Odbor za kulturu, vjerska i društvena pitanja, mladež i šport
str. 2.

Prijateljski susret
u Baćinu
str. 5.

Županijsko spravišće
hrvatskih zborov
str. 8.

Kulturna smotra zalskih
Hrvata 2005
str. 9.

Na književnoj večeri s
Nedjeljkom Fabriom
str. 10.

Misija T
– nova praižvedba
u Hrvatskom kazalištu
str. 11.

Jezično naticanje
gradišćanskih školarov
str. 13.

Natjecanje u kazivanju
stihova na hrvatskom
jeziku
str. 14.

Radovi učenika
Hrvatskog vrtića,
osnovne škole,
gimnazije i učeničkog
doma Miroslava Krleže
str. 15.

Sjednica Odbor za kulturu, vjerska i društvena pitanja, mladež i šport

Sukladno odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave, na poziv Ruže Kertes, predsjednice Odbora za kulturu, vjerska i društvena pitanja, mladež i šport, 23. travnja održan je sastanak na kojem je nakon usvajanja predloženoga dnevnoga reda počela rasprava o Zemaljskom susretu hrvatskih pjevačkih zborova koji je ovoga puta predviđen za 17. rujna u Kisegu. Radi što uspješnijih i brojnijih prijava naših pjevačkih zborova odlučeno je da se iznova pošalju okružnice za omogućavanje tzv. pretkvalifikacije sudionika.

Razmatrano je pitanje Športskoga dana koji se u suglasnosti s domaćinima, zastupnicima Skupštine Đure Taradije i Ive Grišnika planira provesti u sklopu Maloga nogometnog turnira 10. rujna tekuće godine. Za izbor nogometnih momčadi – od po desetak športaša – po regijama su zaduženi članovi Odbora koji među kriterijima obvezno trebaju imati u vidu amaterske i prema mogućnostima hrvatske sastave momčadi. Računa se na sudionništvo od stotinjak ljubitelja nogometa.

Glede proširenja tematskoga kruga iduće sjednice Skupštine HDS-a, koja će se održati 21. svibnja u Kulturno-prosvjetnom središtu i odmaralištu Hrvata iz Mađarske u Vlašićima, na otoku Pagu, svi zastupnici Skupštine, mjesnih hrvatskih samouprava, predvodnici hrvatskih ustanova u Mađarskoj, predsjednik SHM-a, glavni urednici hrvatskih masmedija dobili su zamolbeno pismo za iznošenje primjedaba i prijedloga. Na žalost, do 20. travnja nije stigao nijedan pismeni odgovor.

Također je u daljnjima priopćeno da će svečano otvaranje paškog objekta – uza sjednicu Predsjedništva HDS-a, te u nazočnosti brojnih visokih državnih dužnosnika R. Mađarske i R. Hrvatske, biti 6. svibnja ove godine.

U svezi s donošenjem odluke raspisivanja natječaja HDS-a za sufinanciranje djelatnosti hrvatskih samouprava, udruga i društava, sporazumjeli su se da Odbor, zajedno s Odborom za gospodarstvo, financije i nadzor, odluči o dvokratnom raspisu natječaja odnosno predloži Predsjedništvu da raspisana svota za ovu godinu iznosi pet milijuna, a za iduću tri milijuna forinta, te da se u natječajima uvjetuju mogućnosti takvih programa koji bi se mogli provesti u okvirima paškog središta.

Tijekom daljnjih rasprava bilo je riječi o isteku mandata ravnatelja Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, odnosno ponovnom raspisu natječaja za taj status, te o raspisu natječaja upražnjenoga mjesta za glavnog urednika Hrvatskoga glasnika. Na koncu je iskrslo pitanje održavanja Zemaljskoga hrvatskog tamburaškoga tabora u Šopronu koji se predviđa u lipnju. U svezi s konačnim određivanjem nadležnosti organizacijskih poslova oko tabora, hoće li o tome i nadalje skrbiti Géza Völgyi ili da uza sufinanciranje njegov suorganizator bude i HDS, usvojen je prijedlog da se član Odbora i glazbeni stručnjak Stipan Krekić u dogledno vrijeme poveže s navedenom osobom i pokuša zajednički razmotriti o daljnjoj sudbini kao i o svrhovitoj promidžbi te za našu mladež i te kako važne obrazovne, kulturne manifestacije.

M. Dekić

Sadržajni programi bunjevačkih Hrvata u Čavolju

Čavoljska Hrvatska manjinska samouprava nedavno je na svojoj redovitoj sjednici usvojila proračun i plan rada za 2005. godinu, a o tome, kao i o već održanim programima, ukratko nas je izvijestio predsjednik Samouprave Stipan Mandić.

Prema tome, početkom godine ponovno je uspješno priređeno već tradicionalno Bunjevačko prelo, a uz prigodni program dječje plesne skupine, te cvijeće, kolače i pecivo obilježen je i Dan žena na kojem je bilo 24-ero okupljenih.

Do kraja godine, gotovo mjesečno, upriličit će se razni programi u organizaciji Hrvatske manjinske samouprave, koji imaju za cilj okupljanje bunjevačkih Hrvata, njegovanje običaja, kulture i jezika, s posebnim naglaskom na jačanju nacionalne samosvojnosti. Tako će se već potkraj travnja u Čavolju održati kulturna manifestacija na kojoj će se predstaviti i Bunjevačka dječja plesna skupina koja

radi pod pokroviteljstvom i uz materijalnu pomoć Hrvatske samouprave, kojom se ponose čavoljski Bunjevci.

U svibnju kane organizirati Ribički kup za bačke Hrvate sa željom da to postane tradicijom.

U lipnju će održati spomen-sjednicu i otkrivanje spomen-ploče prigodom 100. obljetnice smrti Petra Pančića, isusovca i predstojnika Isusovačkog reda. U srpnju na već tradicionalnom danu sela nastupit će dječja i omladinska bunjevačka folklorna skupina, a opet će nastojati okupiti sve čavoljske Hrvate. Među gostima pak planiraju pozvati mladog harmonikaša Zorana Barića iz Santova.

Za kolovoz organiziraju hodočašće u Mariju Bisticu, posjetiti Zagreb i Katedralu sv. Stjepana te povijesne i kulturne znamenitosti hrvatskoga glavnoga grada i njegove okolice.

U okviru književnog popodneva u listopadu će ugostiti profesora Hrvatske katedre u Pečuhu i književnika



S jednog od prijašnjih okupljanja u klupskim prostorijama Hrvatske samouprave u zgradi mjesne knjižnice.
Slijeva prvi: predsjednik Samouprave Stipan Mandić

Stjepana Blažetina, koji će se predstaviti svojim pjesmama.

Godinu će završiti prigodnim kulturnim programom za Božić, kada će se u prostorijama Hrvatske samouprave u zgradi mjesne knjižnice obilježiti blagdan bunjevačkih majka i očeva, Materice i Oci, prisjećanjem na župnika Ivana Petreša, uz kićenje bora i skromno darivanje članove bunjevačkohrvatske zajednice.

Tekst i slika: S. B.

Naši zastupnici – Mijo Štandovar

Mijo Štandovar rodio se u Salanti 1941. godine. Osnovnu je školu završio u rodnom selu, a srednju zanatsku u Pečuhu, potom 1970. godine završio je tehničku školu. Dugi niz godina, od 1959. godine do umirovljenja, radio je u pečuškoj Cestogradnji. Od početka samoupravnog sustava u Mađarskoj jedan je od utemeljitelja i članova, a ujedno i predsjednik salantske Hrvatske samouprave. Član je Skupštine Hrvatske državne samouprave već u njezinu trećem mandatu. Bio je članom Odbora za kulturu vjerska i društvena pitanja u prijašnja dva sastava Skupštine Hrvatske državne samouprave. Aktivan je i u Savezu Hrvata u Mađarskoj, član je i Zemaljskog odbora Saveza Hrvata odnosno predsjednik njegova Nadzornog odbora.



Mijo Štandovar

Na ovogodišnjemu Hrvatskom danu u Kaniži odlikovan je Savezovim odličjem za osobit doprinos unapređenju društvenog života. Već 25 godina djelatan je u narodnosnom pokretu. Ako se netko nečega primi, to treba i raditi. Ja sam se primio zastupništva, i to nastojim raditi, stoga i želim da se radom unaprijedi cijeli hrvatski narodnosni život. Kako kaže, u proteklih godinama svega je jedan ili dva puta izostao sa sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave. Gosp. Štandovar bio je prvi načelnik sela Salante poslije društvenih promjena, a odonda naovamo u svim mandatima mjesne samouprave član je zastupničkog tijela svojega sela. Oženjen je, otac jednoga sina, i veoma je ponosan na svoju unuku Anu s kojom razgovara hrvatski i zajedno slušaju hrvatsku glazbu.

Rad na narodnosnom polju promatra kao društveni zadatak, te je u našem razgovoru naglasio kako manjinski zas-

tupnici u Salanti sebi ne isplaćuju ni forinte za svoj rad u Hrvatskoj samoupravi. Skromna sredstva, koja sadrže državno zajamčenu potporu jednaku za sve samouprave, nadopunjuju se raznoraznim natječajima te uz pomoć mjesne samouprave, koja ih je ove godine pomogla sa 600 tisuća forinti. Nastojimo udovoljiti svim zahtjevima naših birača, pomažemo rad mjesnog vrtića, škole, KUD-a „Marica“, njegujemo prijateljske veze sa zbratimljenim naseljima u Republici Hrvatskoj, kazao mi je Mijo Štandovar primivši me u svome prelijepom uredu u načelničkoj kući. I ove smo prostorije izborili i one pokazuju koliko nam je važno imati svoje ja ovdje u Salanti. Jer 50% stanovništva su Hrvati. Odnarodivanje je nesmiljeno, ali pokušavam činiti sve kako bismo je bar malo ublažili i usporili. Trebamo se sastajati, razgovarati, vidati se.

Skupština Hrvatske državne samouprave pomalo je glomazno tijelo, misli M. Štandovar, bilo bi znatno ekonomičnije i učinkovitije kada bi ona radila s manjim brojem zastupnika. Osvrne li se na početke samoupravljanja, mora kazati kako onda nitko nije znao što treba raditi, usput smo učili i učimo, a to nije značajka samo manjinskog samoupravljanja, već cijeloga samoupravnog sustava. Glede promjene Manjinskog i Izbornog zakona, on u potpunosti podupire odluku Skupštine Hrvatske državne samouprave o registraciji i uvođenju manjinskih birača u spiskove. To u Salanti i u onim sredinama gdje žive Hrvati ne bi trebao biti nikakav problem. Ako sam ja Hrvat, onda zašto se ne bih izjasnio kao Hrvat. S druge strane, misli kako prihvaćanjem ovih zakonskih promjena zasigurno će se smanjiti broj hrvatskih samouprava, ali postoje već naselja koja nisu više hrvatska iako ih nalazimo na povijesnoj karti hrvatsva u Mađarskoj, a problemi će nastati i u gradovima. Glede izgradnje kulturne autonomije mnogo se toga napravilo, preuzimanje santovačke škole, utemeljenje neprofitnog poduzeća Croatice, Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, Kulturno-prosvjetno središte i odmaralište Hrvata iz Mađarske na otoku Pagu u Vlačićima, ostvaren potporom i mađarske vlade i

vlade Republike Hrvatske. Ali za sve ovo potrebna su sigurna državna jamstva (garancije) inače stvar neće funkcionirati. Nije zadatak Hrvatske državne samouprave dijeljenje novaca, ali bi zato i ona trebala u većoj mjeri pomagati mjesne samouprave, i financijski, ali u prvom redu moralno, većom nazočnošću na terenu i među našim ljudima o kojima se treba u potpunosti obavijestiti gdje i kako žive, što rade, koji su problemi, kako čuvati običaje, veze s matičnom domovinom u selima gdje danas još žive Hrvati. Jer iz dana u dan sve nas je manje. Ako govorimo o Hrvatskoj državnoj samoupravi, onda ne možemo niti razmišljati niti govoriti o regijama. Jer ako sam ja član HDS-a, moram razmišljati o svim Hrvatima od Šoprona do Segedina. On je zastupnik svih Hrvata u Mađarskoj, zasada na žalost u praksi to još nije tako, ali mislim, kaže Mijo Štandovar, kako bismo upravo tako trebali svi mi i razmišljati i raditi.

Branka Pavić Blažetin

Susret u Gari

U suorganizaciji Hrvatske manjinske samouprave i mjesnog doma kulture, ali i uz potporu Srpske manjinske samouprave, u subotu, 14. svibnja, u Gari se organizira susret svih nekadašnjih članova kulturne udruge odnosno plesne skupine, na koji se očekuje 180 bivših i sadašnjih članova. U okviru susreta u domu kulture će se otvoriti prigodna izložba fotografija iz prošlosti i sadašnjosti društva. Nakon susreta u 19 sati će se održati mala svečanost, a zatim će se druženje nastaviti uza zajedničku večeru.

Kako nas je uz ostalo izvijestio predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Stipan Krekić, do sada se pozivu odazvalo 150 članova, koji se očekuju ne samo iz Gare već i raznih drugih krajeva i naselja gdje oni danas žive. Iz života zajednice bunjevačkih Hrvata nadalje saznajemo kako će u subotu, 30. travnja, Tamburaški sastav „Bačka“ pod vodstvom umirovljenog učitelja Stipana Krekića svirati tamburašku misu na Fancagi u Baji povodom tradicionalnog Markova.

S. B.

Dobitnici Phare CBC 2003. programa

Ugarska-Austrija Phare CBC program 2003. ljeta je dodilio pažnju, ali i materijalnu potporu skupnom naticanju trih samoupravov. Cilj ovoga projekta je da podupira prekogranične prometne veze i turistički razvoj med susjednim državama. Unutar ovoga podupiranja ljetos 33 naticatelji moru započeti svoje djelo, izdjanje planov. Med njimi su i naselja Koljnof, Harka, Cenka ka su se spojeno naticala s planom biciklističke staze. Kako nas je izvijestila koljnofska načelnica *Marija Pilšić*, unijska potpora je od 94.658 eurov (90%), a iz vlašćega budžeta mora svaka samouprava još dodati kih 3500 eurov.



Uime naticateljev koljnofska načelnica Marija Pilšić je potpisala ugovor o EU-potpri

U naticanju je istaknuto da sela Koljnof, Cenka, Harka ne bi se samo medjusobno povezala prik biciklističke ceste nego u prometnom smislu i s obalom Niuzaljskoga jezera ter s austrijskim naselji Deutschkreutz i Neckenmarkt. Izdjanje tehničkih planov će vjerojatno trajati do kraja ljeta i u jesen samouprave namjeravaju nutradati Europskoj uniji jur konkretne nacrtze za izgradnju lokalnih ter povezujućih biciklističkih stazov. Dužina ceste je predvidjena od 27,3 km, a uza nje budu postavljene kućice suprot godine, mjesta za počivanje, ter informacijske table. Koljnofska načelnica uime trih partnerov je potpisala ugovor o potpuri 11. aprila u Sambotelu, pokidob je koljnofska samouprava primila peljajuću ulogu oko spomenutoga projekta.

Foto i tekst: – *Tiho* –

Međunarodni uspjesi

Od Zagreba preko Kutine i Orahovice do Krka

Međunarodni uspjesi članova Udruge hrvatskih vinogradara u Mađarskoj iz godine u godinu sve su bolji, te se naši vinogradari, Hrvati iz Mađarske, članovi Udruge, sa svojim vinima ravnopravno pojavljuju na velikim izložbama i sajmovima vina od Zagreba, Kutine, Istre, Orahovice, a ovih dana spremaju se odgovoriti i pozivu za sudjelovanje na 4. Vinofestu koji će se održati u gradu Krku na otoku Krku od 26. do 29. svibnja, rekao nam je predsjednik Udruge hrvatskih vinogradara u Mađarskoj Mišo Hepp.

Već su odavno pozivi za sudjelovanje na velikim izložbama vina prestali biti uglađeni, računa se kako će upravo izlagači, članovi Udruge hrvatskih vinogradara u Mađarskoj svojim sortama vina pridonijeti ugledu i ugledu pojedinih sajmov. Stoga nije mala stvar što je ove godine u sastavu ocjenjivačkog suda i u njegovu radu, na 12. Vinoviti, izložbi i natjecanju vina i vinarske opreme na Zagrebačkom velesajmu održanoj od 16. do 20. ožujka, sudjelovao kao enolog naš vinar Hrvat iz Pečuha koji ima vinograde u vršendskom Orašju, i član Udruge Ladislav Kovač.



Uspjesi naših vinogradara

Napomenimo kako je upravo Udruge hrvatskih vinogradara u Mađarskoj bila onovremeno među osnivačima Vinovite i kako od njezinih prvih godina sudjeluje s vinima Hrvata iz Mađarske. Imaju svoj poseban štand na središnjemu mjestu, čiju dekoraciju već godinama pomaže poduzeće Zrinjevac s kojim Udruga ima veoma dobre prijateljske veze.

Ladislav Kovač svojim sudjelovanjem i pokazanim znanjem u radu ocjenjivačkog suda, pobrao je priznanja vrsnih enologa i stručnjaka koji su ga pozvali da im se pridruži i na Vinoviti koja će se 2006. također održati na Zagrebačkom velesajmu.



Ladislav Kovač s velikom nagradom, Velikim zlatom Vinovite za svoj cabernet sauvignon 2003.

Ne samo da se Ladislav istaknuo svojim enološkim znanjem već je njegovo vino cabernet sauvignon 2003. osvojilo Veliko zlato ovogodišnje Vinovite. Osim njega istaknuo se i Alojzije Wunderlich koji je osvojio zlato za svoj cabernet franc 2004. Spomenimo kako je Udruga hrvatskih vinogradara na Vinovitu poslala osam uzoraka vina. Na 12. Vinovitu ove godine na ocjenjivanje pristiglo je 223 uzorka vina iz Hrvatske, Slovenije, Mađarske, Italije i SAD-a.

Uspostavljene su veze s vrsnim hrvatskim vinarima i enolozima, kao što su Vlado Krauthaker, Ivan Enjingi iz Kutjeva, Zlatan Plenković s otoka Hvara, Željko Suhodolnik, urednik stručnog lista Svijet u čaši. Članovima Udruge uručeni su brojni pozivi za sudjelovanje na sajmovima i izložbama vina i vinske opreme diljem Hrvatske. Tako su poslani uzorci (11) za sudjelovanje na 12. Međunarodnom sajmu vina i vinske opreme Slavin koji će se od 5. do 7. svibnja održati u Orahovici, a članovi udruge spremaju se i za sudjelovanje na izložbi i natjecanju vina kontinentalne Hrvatske koje će se održati u Kutini također u svibnju.

Branka Pavić Blažetin

Potkraj prošloga tjedna u Bačinu je upriličen prijateljski susret koji je zasigurno pridonio zbližavanju i poboljšanju odnosa između samouprave toga naselja i hrvatske manjinske samouprave. Nakon što su Baćinci, predvođeni donaćelnikom sela *Józsefom Kozmom* i predsjednikom hrvatske samouprave *Franjom Anišićem*, nedavno boravili u posjetu Generalnom konzulatu RH u Pečuhu, generalni konzul *Ivan Bandić* uzvratilo je posjet. Tako je u subotu, 16. travnja, u Bačinu odigran prijateljski malonogometni susret Generalnoga konzulata i domaće momčadi, koja je za ovu prigodu sastavljena od seoskih i hrvatskih manjinskih zastupnika.

Iako je uigrana, fizički i tehnički spremnija ekipa generalnoga konzulata, predvođena generalnim konzulom *Ivanom Bandićem*, uvjerljivo nadigrala domaćine (susret je završio s 10 golova razlike, ako smo dobro brojili, s 16 prema 6), susret je nastavljen u dobrom raspoloženju i prijateljskom druženju. U pravednoj igri, u drugom poluvremenu suparnici su promijenili čak i vratare, ali ni to nije bitno utjecalo na konačni rezultat.



Nakon nogometa druženje je nastavljeno za bijelim stolom

Kako kod ovakvih susreta rezultat nije najbitniji, prijateljsko je druženje nastavljeno za bijelim stolom, uza zajednički objed, razgovor u lijepo okićenoj blagovaonici mjesne škole, u znaku hrvatsko-mađarskoga prijateljstva. Svojom nazočnosti prijateljski susret uveličali su još vicekonzul *Zlatko Kožuhar*, parlamentarni zastupnik iz Kalače *Zoltán Bagó*, a poslije se priključio i dopredsjednik Skupštine Bačko-kiškunske županije *Albert Alföldi*. U svakom slučaju, znakovito je da načelnik sela nije pribivao ovome susretu, kao što nije vodio ni izaslanstvo u Pečuh.

Predstavnici naselja, hrvatske manjinske samouprave i Generalnoga kon-

Prijateljski susret u Bačinu

zulata tom su prigodom izrazili želju i spremnost na suradnju, pokazavši primjer da ljudi dobre volje mogu zajedno raditi za dobrobit svoje zajednice.

Odgovarajući na novinarska pitanja županijskog lista i našega tjednika, *gosp. Bandić* uz ostalo je naglasio kako idućega tjedna, 28. i 29. travnja, s predsjednikom Skupštine Bačko-kiškunske županije putuju u Dubrovnik na sastanak sa županom Dubrovačko-neretvanske županije. To će biti prvi pripremni sastanak u Dubrovniku radi povezivanja dviju županija. Početni su razgovori bili potkraj prošle godine, a evo, sad je dogovoren sastanak dviju župana. Istodobno u Dubrovniku se održava konferencija o regionalnoj suradnji u organizaciji Bruxellesa, pa se nadaju kako će i ove dvije županije krenuti u tome smjeru.

O baćinskom susretu pak ukratko je dodao.

– U Baćino sam došao na poziv donaćelnika sela *Józsefa Kozme* i predsjednika Hrvatske manjinske samouprave *Franje Anišića* koji su prije dvadesetak dana bili u posjetu Generalnome konzulatu u Pečuhu, i odlučili smo dati zajednički doprinos, gruba je riječ normaliziranju, bolje harmoniziranju odnosa unutar zajednice. Drago mi je da sam sa strane donaćelnika osjetio dobru volju i razumijevanje, jer u biti gdje ima komunikacije, problem se uvijek može riješiti. Mislim da problemi nisu tako veliki, tu i tamo radi se o nekim osobnim taštinama, i neznatni su u odnosu na onu slogu koja treba krasiti ovdašnju zajednicu. Vjerujem da će ovo biti dobra suradnja, i da ćemo je učvrstiti.

Slično je naglasio i donaćelnik sela *József Kozma*, izrazivši zadovoljstvo što može dati izjavu za Hrvatski glasnik.

– Riječ je o tome da je između dvije samouprave počelo uspostavljanje zdravih odnosa, pri čemu smo s velikom većinom vijećnika mislili da svakako moramo naći zajednički jezik s hrvatskom manjinskom samoupravom. Hrvatska nacionalna manjina bogatstvo je koje moramo iskoristiti, kao i sve mogućnosti u njegovanju tradicije, kulture i jezika koji obogaćuju selo, to se mora njegovati i sačuvati. Mnogo smo razmišljali i došli do

zaključka da odnosi nisu bili zdravi, prije svega zbog osobnih sukobljavanja, koje moramo nadići. Uspjeli smo to pokrenuti jer sporazum o suradnji otprije dvije godine nije funkcionirao, bio je na slijepom kolosijeku. S novim vodstvom manjinske samouprave odlučili smo uzeti inicijativu u svoje ruke, a o tome smo obavijestili i načelnika sela, čime se on složio, ali treba odmah dodati da za dvije godine na tome nije ništa urađeno. Rezultat je toga i ovaj susret kojemu je prethodio i sastanak u Generalnome konzulatu RH u Pečuhu.

Priključenjem Hrvatske Europskoj uniji te će se mogućnosti proširiti, ne u našem interesu, već radi naše djece, unučadi i naše zajedničke budućnosti.



Srdačan razgovor i uzajamno darivanje: slijeva prvi generalni konzul *Ivan Bandić*, do njega baćinski donaćelnik *József Kozma* i predsjednik Hrvatske manjinske samouprave *Franjo Anišić*

U bliskoj budućnosti i na dugoročnome planu želimo uspostavljenu suradnju ojačati, stoga već idućega mjeseca planiramo s izaslanstvom posjetiti zbratimljenu Baćinu i dogovoriti konkretnu suradnju temeljem ugovora koji je potpisan prije dvije godine.

Na žalost, nakon posljednjih izbora, 2002. godine selo je podijeljeno, jer nije bilo povjerenja između Hrvatske manjinske samouprave i samouprave naselja, a bilo je i osobnih nesuglasica. Već je lani počelo približavanje dvaju vijeća, primjer je za to i ovogodišnje Racko prelo. Našli smo zajednički jezik, pa se nadamo da ćemo na tim temeljima nastaviti dobru suradnju.

Ovaj susret pozdravio je i predsjednik Hrvatske manjinske samouprave *Franjo Anišić*, jedan od glavnih organizatora. Opširnije o radu te samouprave, njezinim planovima i programima za ovu godinu, te o stanju upisa na hrvatski jezik za iduću školsku godinu čitajte u drugom napisu.

Tekst i slike: *S. Balatinac*

Prvi hrvatski jezični tečaj u Kisegu

Od utemeljenja Hrvatske manjinske samouprave u Kisegu se je ljujao san, zahtjev u glava predstavnika da bi bilo potrebno pokrenuti jezični tečaj u vlašćem varošu. Pred svima je poznato kamo i kud je peljalo u prošlosti manjkanje hrvatske riči u svakidašnjici onih doseljenika ki su svoju hrvatsku sredinu izmislili trbuhom za kruhom na veće naselje ili su se narodili jur u mišanoj familiji, no i za njih je bilo vridno najprzeti učnju, a zato je ovo tijelo osiguralo uvjete. Prvič su se dogovorili s Marijom Fülöp-Huljev, učiteljicom hrvatskoga jezika, ujedno i direktoricom undanske osnovne škole, da bi ona peljala 50 ur hrvatskoga jezika u kiseškom sjedišču Samouprave. Na tečaj se je javilo kih 25 pohodnikov, a marljivo i vjerno su pohađjali sastanke, i učili po hrvatski dvajsetimi po zanimanju studenti, dijaki sridnjih

škol, učitelji, profesori s različitim strukama, umirovljeniki, liječniki, slastičari, šivalje i poljoprivredniki, ne samo iz Kisega nego iz Hrvatskoga Židana, Plajgora, Prisike i Sambotela. Kako je rekla peljačica programa Marija Huljev, javili su se iz raznih razlogov da se upoznaju s osnovami jezika, pri kom su bili najveć spomenuti da imaju hrvatske korene, a što se je prlje zamudilo, morebit još ni kasno jednostavno nadoknaditi. Uza to neki vidu na poslovnom području šanse ako znaju jezik, ali imaju svojega para, partnericu s hrvatskim podrijetlom ili putuju u Hrvatsku pak bolje kanu razumiti domačine, i zato su spremni bili nešto i poduzeti. Med njimi neki namjeravaju položiti i jezični ispit, ali sve skupa su pohodili intenzivno svaki petak dvi ure hrvatskoga jezika. Pri učnji su has-



Prva grupa hrvatskoga jezika u Kisegu, na sredini s učiteljicom Marijom Fülöp-Huljev iz Unde

novali različite udžbenike, radne listiće i kazete. Prvi krug toga tečaja je završen, zadnju uru su imali pohodniki 22. aprila, ali jezično usavršavanje se nastavlja u jesen. Pokidob su se sudioniki ovom prilikom mogli upoznati uglavnom s književnim jezikom, sljedeći put će se zadubiti, a i malo otkrivati lipotu gradiščanskohrvatskoga jezika.

-Tih-

Foto: Imre Haršanji

Odasvud ponešto

Martinci

Kako nas je izvijestio zamjenik predsjednika Hrvatske državne samouprave Stipan Karagić, 5. travnja na poziv martinačkog načelnika Pave Gujaša boravio je u Martincima radi razgovora i susreta s načelnicima podravskih hrvatskih naselja iz kojih bi djeca možebitno mogla pohađati martinačku dvojezičnu školu.

Kao što je našim čitateljima poznato, martinačka osnovna škola početkom školske godine 2004./2005. (uza petrovoselsku školu i serdahelski vrtić) prihvatila je uvođenje modela dvojezičnosti te počela s primjenjivanjem dvojezične nastave u nižim razredima martinačke škole.

Dvojezičnost hrvatskoga školstva u Mađarskoj u skladu je s projektom kulturne autonomije koju nastoji ostvariti Hrvatska državna samouprava u oblicima u kojima je ona moguća. Stoga se i smatralo kako je upravo u Martincima, čije je stanovništvo više od 90% hrvatsko, može početi s primjenjivanjem dvojezičnog modela.

U dogovoru s čelnicima sela i djelatnicima škole prišlo se ostvarenju zamišljenoga kako bi i djeca iz okol-

nih hrvatskih naselja, koja žele hrvatski jezik usvojiti na dvojezičnoj razini, našla svoj interes upravo u pohađanju nastave koja se provodi u martinačkom vrtiću i školi.



Učenici prvog razreda

Pokrenut je i autobus, na trošak mjesne samouprave, koji nakon više od trideset godina, dođuše u satima koji odgovaraju polasku djece u školu i njihovu povratku kućama, povezuje Martince s Potonjom, Novim Selom, Lukovišćem i Brlobašem. Inače djeca tih naselja, koja se po županijskom ustrojstvu nalaze u Šomodju, idu u lukovišku školu gdje se također predaje hrvatski jezik, i to u satnici materinskog jezika i gdje radi veći broj hrvatskih pedagoga.

Na žalost nijedan roditelj iz narečenih naselja nije upisao svoje dijete u martinačku školu, bez obzira na ponudu koju ona nudi. Bio je to razlog što je Stipan Karagić, odazvavši se pozivu Pave Gujaša, posjetio Martince s namjerom da se sretne s načelnicima narečenih naselja i da porazgovara na tu temu.

Na žalost, zakazanom sastanku pozvani nisu se odazvali, nazočni su bili jedino načelnik Pavo Gujaš, ravnateljica martinačke škole Ruža Hideg te zastupnik HDS-a iz Šeljina Đuso Dudaš.

Kako kaže zamjenik predsjednika HDS-a Stipan Karagić, očito je kako je došlo do „sukoba interesa“, u njegovu razrješavanju pokušat ćemo učiniti što je u našoj moći na opću korist, stoga je upravo ovih dana i poslano pismo načelnicima hrvatskih naselja u Podravini.

Pečuh

U organizaciji Muzeja arhitekture Hrvatske i njegova ravnatelja akademika Borisa Balasa, 25. travnja na Tehničkom fakultetu Mihály Pollacka

Sveučilišta u Pečuhu otvorena je izložba Luciana Lauranata.

Izložbu je prigodnim riječima pozdravio József Mecsi, dekan Tehničkog fakulteta, a otvorio ju je Jenő Újvári, ravnatelj Pécsi/Sopianae Örökség Kht-a. Otvaranju su između ostalih nazočili akademik Ante Vulin, tajnik Razreda za arhitekturu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Izložbu je preporučio javnosti njezin priređivač, akademik Andrija Mutnjaković, član Akademijina razreda za Umjetnost i arhitekturu.

Izložba se može pogledati do 30. travnja svakoga dana između 8 i 18 sati.

Zagreb

KUD „Preslica“ iz Novog Zagreba okuplja velik broj mladih i jedan je od uglednih kulturno-umjetničkih društava u gradu Zagrebu. On ovih dana posredstvom Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu poziva zainteresirane na 2. dječje folklorne susrete koji će se u njihovoj organizaciji održati u Zagrebu 1. i 2. srpnja ove godine.

Naime, 1. dječji folklorni susreti održani lani u studenom okupili su 350 djece iz svih krajeva Hrvatske, ali i hrvatsku djecu iz Vojvodine i iz udruge Češka beseda iz Zagreba. Ovogodišnji susret održao bi se pod pokroviteljstvom grada Zagreba i Turističke zajednice grada Zagreba, a želja je organizatora da on preraste u malu smotru folkloru u središtu Hrvatske.

Na susret žele pozvati brojna društva iz cijele Hrvatske, Hrvate iz Vojvodine i Mađarske, Austrije, ali i folklorne skupine iz Mađarske, Češke i Austrije... Susret bi započeo svečanim koncertom, a drugoga bi se dana održao mimohod skupina središtem Zagreba, dok bi u večernjim satima u Hrvatskome narodnom kazalištu bila održana gala večer uza sudjelovanje svih sudionika susreta.

Društva koja žele sudjelovati smotri trebala bi sama snositi troškove prijevoza, a smještaj bi im bio osiguran u Gradu mladih Granešina.

Kontakt telefon:

KUD „Preslica“ Blato-Zagreb, telefon/faks 00 385 1 6141 753.

Branka Pavić Blažetin

Muzički večer u Čepregu

Crikvenički tamburaši gostovali u Gradišću

Koliko toga more donesti privatno upoznavanje, većputi se je jur dokazalo, i da zapravo i kulturno-društvene suradnje unapredjuju prvenstveno peršonski kontakti i zato imamo dovoljno primjerov. Lani u jesen u Bika je boravio hižni par Jasna i Damir Gašparić iz Crikvenice, pak tamo ih je slučajno razveselila i iznenadjujuća vist da i u ovom kraju žive Gradišćanski Hrvati. Emaili su emaili sprovedjali s Karlom Krizmanićem, bivšim predsjednikom čepreške Hrvatske manjinske samouprave, i pokidob je gospodja Gašparović učiteljica sridnje škole u Crikvenici, veljek se je narodila ideja. Školski tamburaški sastav pod peljanjem Marijana Jurinčića je gostovao u Varaždinu i otud su nastavili put u Čepreg 15. aprila, petak.



Tamburaši KUD-a „Veseli Gradišćanci“ negda-negda skoču u muzičku pratnju čepreškoga zbora

Gostom su cijeli turistički program sastavili hrvatski predstavnici naselja Čeprega. Prvi dan je pohodjen Kiseg, a subota je ostala za Čepreg i za znamenitosti Hrvatskoga Židana. Došljake je primio i mjesni farnik Štefan Dumović i posjećen je i Muzej Škoruš. Neditlju je sridnjoškolska delegacija uživala u bikanskih toplica. Medjutim, polag upoznavanja ove krajine svirači orkestra Vatroslav Lisinski su nudili i rijetke trenutke u okviru koncerta u Čepregu. Muzički večer je u čepreški kulturni dom pozvao 16. aprila kih 250-300 ljudi i iz okolišnih hrvatskih sel. – *Svaki s tim kuha ča ima, i pokidob čuda pinez nimamo za potrošiti, svenek pozovemo kulturne grupe iz susjednih sel* – je rekla Marija Kralj, predsjednica mjesne Hrvatske manjinske samouprave. Zato su i ovput nastupali židanski tamburaši „Žice“, a Hrvatsko kulturno umjetničko društvo „Zviranjak“ iz Priske je prikazalo domaču koreografiju pod naslovom Prisički mesopust.

Undanski tamburaši su skočili i u pratnju čepreških pjevačev. Priredba je bila vrlo dobro poiskana, a dokaz je i to da je vridno djelati još i u takovom naselju kade je nek šakica, ali s tim angažiranija grupa Hrvatov, iako to nekim pripadnikom većinskoga naroda morebit bode oči.

Foto i tekst: – Tiho –



Prisički KUD „Zviranjak“ je prikazao domaču koreografiju

Županijsko spravišće hrvatskih zborov

– *Kada se jači ili tanca, kulturni dom u Petrovom Selu vik se napuni, a ovo je dobro zlamenje da Petrovišćani rado imaju hrvatski folklor i hrvatsko druženje* – je rekao petrovski načelnik Mikloš Kohut 17. aprila, nedilju otpodne, prilikom otvaranja spravišća željeznožupanijskih hrvatskih zborov.

Kad je Jolanka Kočiš, zborovodja petrovskih jačkaric, začela koncem prošloga ljeta organizirati ov veliki susret, gor ni mislila da će protulična nedilja pozvati na jug Gradišća već od 250 pjevačev iz raznih krajev naše županije, a u dodatku još jedan zbor iz Hrvatske.

Koruše ekstar predstaviti nije bilo potribno kad se medjusobno i onako poznaju, zato je bila jedina želja organizatorov da svaki izvodjač maksimalno četire jačke otpjeva da otpodne ne bude preveć maratonsko ali, Bože ne daj, dosadno.

Na binu su najprlje dospili jačkari i svirači iz Kisega. Zbor *Zora* pod peljanjem borištoškoga Mirka Berlakovića u zadnje vrime se je jako ojačao u jačkarnom pogledu i zaistinu je postao temeljni kamenac u kulturnom djelovanju Jurišičevoga grada. Mišani zbor *Peruška Marija* iz Hrvatskoga Židana je jur stara rutinirana grupa u zborovnom jačenju. Voditeljica korusa Eva Szerdahelyi-Štefanić je za ovput izabrala gradišćanski repertoar s jačkami *Va zelenoj gori, Za naš rastanak, Tri ljeta sam te ljubila, Još nijedan Židanac...* Pod dirigiranjem Magde Horvat-Nemet i uz harmonikašku pratnju Zoltana Pezenhoffera su nastupali jačkari iz Narde. Prekrasnu ganutljivu jačku *Teta draga* gvišno ne bi znao nijedan drugi zbor tako izjačiti kot oni. Divnu narodnu pratež ku nosu ove žene i su si većinom jerbale od starihmajkov, na pozornici još u dodatku kinči njeva dobra volja i oduševljenost.

Časni gosti pjevačkoga festivala, prik Vincija Hergovića, dopredsjednika HDS-a, su zašli u Petrovo Selo. Mišoviti zbor *Župe sv. Nikole Tavelića* iz

Zagreba imao je na programu crikvene jačke, ke su jako dobro primljene. Voditeljica zborov je Terezija Babić. Pjevačku seriju su malo prekinuli mjesni tamburaši ki su za svoju produkciju zavruidili burni aplauz. Zbor „Sv. Cecilija“ iz Sambotela uz hrvatske popularne

jačke je izvodio i starogradske pjesme. Mladu dirigenticu Juliju Szalai, ka se pripravlja na državni ispit, je ovim putem zaminjila Geruška Nemet.

U cijeloj županiji je najmladji zbor čepreški, koji je u osobi Sabine Balog iz Unde dobio neophodnu stručnu potporu. Mlada folkloristica s angažiranimi Čeprežani različite generacije je jur od prvoga, lanjskoljetošnjega nastupa, mnogo toga uspila ostvariti. U Petrovom Selu su Čeprežani nastupili jur u vlašćoj narodnoj nošnji, hrabreniji i odlučniji s gradišćanskim jačkarnim materijalom. Janoš Virag u Bika ne samo koordinira posle Hrvatske manjinske samouprave nego je i peljač zborov ter i muzikaš. Koruš se je od lani očividno „odebljao“ po broju jačkarov i prez sumlje je jur izvojevao svoje mjesto med gradišćanskimi zbori.

U zadnjem bloku smo mogli čuti sambotelske *Djurdjice* u jur dobro poznatoj formi i pod peljanjem Žuže Kelemen. Na zadnju jačku *Zapjevajmo veselo* su se trisnule kupice svim na zdravlje. Jačkare iz Hrvatskih Šic je dopeljao prvi nastup izvan domaćega praga u Petrovo Selo, jer su mogli muzički oblikovati samo šičke velike priredbe, no kad se govori o gradišćanskom vokalnom bogatstvu, i njih je jur potribno nutra zbrojiti. Šička kantorica Ana Jušić stručno pelja svoj zbor u kom se najde polag zrelije generacije i mlado pokoljenje. Domaći ženski zbor *Ljubičica* u pratnji tamburašev je s petrovskimi jačkami zatvorio susret hrvatskih zborov. Završnu rič je dobio predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Čaba Horvat ki je rekao: – *Znamo da se ljetos ugarski gradi naticaju za titulu Grad kulture, ali pokidob pri tom se Petrovo Selo ne more konkurirati, zato znalo bi dobiti priznanje „Selo kulture“.* Kažem to na osnovi zadnjih tajednov, jer je toliko bilo priredab, kulturnih zgoditkov kod nas, a još se pripravljamo u majušu na trodnevni *Svitski festival muzike*. Na samom koncu ovoga spravišća svi nazočni su skupa odjačili gradišćansku pjesmu *Zdola va dibokom*, ka je toliko oduševila hrvatske goste da su je morali ponoviti još jednoč.



Kisešku „Zoru“ dirigira Mirko Berlaković (sprava)



Peruška Marija iz Hrvatskoga Židana



Jačkari iz Narde



Zbor „Sv. Cecilija“ iz Sambotela



Čepreški je najmladji zbor u Gradišću

Foto i tekst: -Tiho-

Kulturna smotra zalskih Hrvata 2005

Kaniška Hrvatska manjinska samouprava cijele godine organizira priredbe, programe koji udovoljavaju željama hrvatskim žiteljima, a često se uključuje i u programe toga grada. Osim toga pokušava i okupljati Hrvate iz pomurskih naselja i katkad ciljano priređuje susrete, natjecanja ili forume i za njih. Takva je priredba i Kulturna smotra zalskih Hrvata koja se organizira već četvrti put zaredom, iz godine u godinu uspješno. Na priredbi se okupljaju kulturne udruge te regije, pokazuju rezultate jedan drugome i široj publici svoga cjelogodišnjeg djelovanja te razmjenjuju iskustva, razgovaraju o problemima, i jednostavno se druže.

U kulturnoj dvorani kaniške visoke škole 9. travnja sastali su se razni zborovi, orkestri, plesne skupine i učenici pomurskih hrvatskih naselja.



Mlada plesna skupina iz Kaniže

Njih i uzvanike, među njima gradonačelnika Nándora Littera, dogradonačelnika Lászlóa Rosta, Ladislava Gujaša, predsjednika Društva Horvata kre Mure, pozdravila je Marija Vargović, predsjednica kaniške Hrvatske manjinske samouprave, i naglasila je kako pomurski Hrvati imaju bogatu tradiciju, koju pokušavaju sačuvati. Smotre su važne upravo zato da se njezine vrijednosti pokažu, te da se dobije novi poticaj u njihovu gajenju. Posebno je pozdravila tamburaški orkestar iz Legrada, koji je mnogo pomogao u pripremanju plesne skupine u gradu i nada se da će se suradnja nastavljati i u budućnosti.

Priredbu je otvorio gradonačelnik sa zahvalnim riječima prema manjinskoj samoupravi, koja obogaćuje kulturu grada, a potpomaže i u uspostavljanju dobrih veza s Međimurskom županijom. U toj suradnji Kaniža s gradom Čakovcem predala je pet natječajna Interreg III/A za gospodarsku, ekološku i odgojno-obrazovnu suradnju. Gradskoj samoupravi je stalo do toga da se manjine dobro osjećaju u gradu i na tom području, i koliko god može pomaže im u očuvanju samosvojnosti, jezika i kulture.

Najslabiji-najmlađi, djeca hrvatske skupine dječjeg vrtića u kaniškoj Rozgonyijevoj ulici, stupili su na pozornicu. Među inim, prikazali su dječje igre Ej gori lampa, brojalice Eci, peci, Iš, iš. U pripremanju im je pomogla Magdalena Havaši. Roditelji hrvatskog podrijetla vrlo rado upisuju svoju djecu u hrvatsku skupinu, to se vidi i po njihovu broju koji se iz godine u godinu povećava. Odgajateljica gđa Havaši hrvatska zanimanja radi bez ikakva honorara, samo iz ljubavi prema djeci i hrvatskome jeziku.

Još mladi serdahelski mješoviti pjevački zbor okuplja pjevače umirovljenike. Broj njihovih članova porastao je, što će reći da u mjestu ima dovoljno ljudi koji vole slušati i pjevati stare hrvatske pjesme. Rozalija Radi, voditeljica Kluba umirovljenika raduje se takvoj aktivnosti, a Stjepan Prosenjak rado ih prati harmonikom. Serdahelci su se predstavili s poznatim kajkavskim pjesmama, kao što su Da nam pak dojde, Mamica so štrukle.

Tradicija je da se posveti dolična pozornost i pjesništvu. Učenici pomurskih škola, kojima je dodijeljena nagrada na regionalnome natjecanju kazivanja stihova, recitiraju pjesme hrvatskih pjesnika. Ove se godine toga primio samo jedan učenik. Stjepan Turul, učenik serdahelske osnovne škole interpretirao je pjesmu Grigora Viteza A zašto ne bi.

U pratnji Drvaskih pajdaša, legradskog tamburaškog sastava (vođa: Dragutin Matoš) kaniški Mješoviti pjevački zbor izveo je podravске pjesme pod ravnanjem Stjepana Prosenjaka. Lagane i vruće melodije podravskoga kraja iznenadili su publiku, i popraćene su burnim pljeskom.

Keresturski pjevači s pravim izvornim pjevanjem, bez glazbene pratnje, prikazali su pučko izvođenje narodnih pjesama. Stare pjesme Idi, pa idi, Šetal sam se šetal, Pod oblokom šipek ruža, Lubil sem te... bili su pravi biseri popodnevnoga programa (voditeljica: Erzebet Šanta).

KUD Sumarton se predstavio sa svoje četiri sekcije. Pjevački zbor u pratnji tamburaškog sastava (voditelj: Žolt Trojko) izveo je pomurske i gradišćanske pjesme (voditeljica: Brigita Tot).

Frulaši iz osnovne škole u kvartetu odsvirali su pjesme Biseru plavoga mora i Marica, rožica, te jednu ozbiljnu skladbu, pripremio ih je Žolt Trojko, učitelj glazbene umjetnosti.

U izvedbi Balinta Žigulića i Balinta Kuzme, učenika sumartonske škole, publika je slušala pomurske pjesme.

Plesna skupina iz Sumartona (voditeljica: Andreja Fehervari) ovaj put je na pozornicu dočarao bunjevačko kolo, kako bi se pomurska publika upoznavala i s plesovima drugih regija. Elizabeta Herceg na milozvučnoj kajkavštini recitala je svoje pjesme Došla sem ti, Tatek i Senja.

Pravo je iznenađenje bila kaniška plesna skupina s međimurskim plesovima uz glazbu legradskih tamburaša.

Skupina je započela vježbati na početku tekuće godine i već su uspjeli jednu koreografiju postaviti na pozornicu pod vodstvom koreografkinje Lidije Mikulan iz Donje Dubrave. Postupnim ubrzavanjem ritma probudili su pravi veseli ugođaj nekadašnjih svadba i veselica.



Serdahelski zbor

Koncem programa g. Gujaš je sazeo smotru istaknuvši važnost poznavanja i njegovanja kulture i izrazivši nadu da će nastupi biti poticaj i drugim skupinama, te da će dogodine na smotru stići još više izvođača. Svim sudionicima smotre dodijeljene su spomenice i u znak zahvalnosti skroman dar.

Na četvrtoj kulturnoj smotri u Kaniži doista je vidljiv razvoj kulturnih sadržaja u odnosu na prijašnje godine. Pojavila su se nova društva i starija s novim aktivnostima. Kod skupina koje iza sebe imaju višegodišnju tradiciju zamjećuje se kvalitetnija izvedba. Uočljiva je pomoć stručne ruke, no one kod kojih toga nema oćaravaju iskonskim načinom izvedbe.

Jedino je za žaliti što nije sudjelovao nijedan školski zbor ili plesna skupina iz kojega našega naselja, pa se pitam, koliko se narodnosne škole u Pomurju bave svojom kulturom.

Beta

Na književnoj večeri s Nedjeljkom Fabriom

Na književnoj večeri što ju je organizirala budimpeštanska knjižnica Alexandra, predstavljen je pečuški nakladni zavod Jelenkor. U lijepom broju okupljene goste i uzvanike – među inima i hrvatskog laureata, književnika, akademika Nedjeljka Fabrija, dobitnika ugledne Herderove nagrade, te mađarske književnike László Mártona, Jolánku Manu i Imrea Oravecza – srdačno je pozdravio Gábor Csordás, ravnatelj spomenutog zavoda i glavni urednik časopisa Jelenkor.

Tijekom večeri spomenuti književnici i kazališni umjetnik Lószef Sashalmi, čitajući ulomke, upoznali su publiku sa svojim najnovijim i najaktualnijim djelima.

Akademiku i suvremenomu hrvatskom romanopiscu Nedjeljku Fabriju za njegov cjelokupni književni opus, na poticaj hamburške zaklade Alfred Tetfer FBS, bečko sveučilište je 2002. godine dodijelilo Herderovu nagradu.

Time se je poznati hrvatski književnik zapravo svrstao u red malobrojnih uglednika među kojima se nalazi i češki pisac Milan Kundera te hrvatski književnici Miroslav Krleža, Ivo Frangeš, Zdenko Škreb, Viktor Žmegač i Branko Fučić.

Tijekom večeri nam je pripala čast za kraći dijalog s Nedjeljkom Fabriom i mađarskim prevoditeljem Gáborom Csordásom.

– Kolega Gábor Csordás prihvatio se dosta teškoga posla u pogledu objave moje tri knjige, a znate da se na knjigama nitko obogatit nije. Kako je moj jezik dosta složen, a i rečenice su mi dosta duge, ne zavidim mu na tome njegovu poslu, ali do mene su doprli glasovi sa strane kolega Mađara koji žive u Zagrebu, da je osobito ova druga knjiga iz „Jadranske trilogije“, „Berenikina kosa“, briljantno prevedena. Mene raduje da će cijela tetralogija biti na mađarskom jeziku jer je ona dio i mađarske povijesti.

Bili ste u društvu mađarskih suvremenih književnika. Iznese misli bile su gotovo istovjetne. Kako se pojedinac uklapa i kako utječe povijest na pisca?

– Slušajte, povijest nije nikad bila aktualnija nego što je sad. Dvadeseto stoljeće je bilo ludilo povijesti. Moja je filozofija da je povijest ludilo, jalovost i smrt. Dvadeseto stoljeće tek je završilo. Možemo ga pratiti od početka do kraja. Na početku s pripremama za Prvi svjetski rat, konačno atentatom u Sarajevu, i na žalost, opet sa Sarajevom – da ta metafora bude jasna – s Jugoslavijom, i na početku i na kraju. Ta tragična europska povijest je sva pred nama i možemo iz nje učiti. Na žalost, ne onako kako su to stari Rimljani mislili, da ćemo biti svi dobri i pametni ako učimo iz povijesti. Upravo obrnuto, učimo iz povijesti da nas nije ničemu naučila.

Od 2001. došlo je u modu pratiti književnost malih naroda. Mađarska književnost je sve zastupljenija u Hrvatskoj, čulo se to ovdje i danas.

– Apsolutno. Mađarska literatura nije nikad bila toliko nazočna u Hrvatskoj kao što je sada. Mnogi od mojih kolega, među njima i ja, vrlo rado čitamo mađarske pisce, ne samo zbog njihovih priča koje su uvijek vezane s realnošću, koje proizlaze iz nekog aktualnog problema, nego i zbog toga što su one i sjajno napisane.

Što prosječni hrvatski građanin, i obrnuto, zna općenito o književnostima, kulturama, filmovima i drugim kreativnostima?

– Ja bih možda prosječnoga građanina zamijenio s građaninom kulture. Naime, kulturni građanin vam sve zna. On će pogledati sve izložbe, poslušati sve koncerte, pročitati bitne knjige za koje čuje. On je informiran i u Budimpešti i u Zagrebu, i zapravo svi mi koji se, na žalost, bavimo kulturom – od koje nemamo nikakvih materijalnih koristi – možemo biti sretni da imamo jednu publiku, publiku koja uistinu nije velika, ali je stalna, vrlo dobro upoznata s onim što nju zapravo zanima. Mađarska je danas i te kako nazočna u Hrvatskoj. Vi biste se iznenadili, nikada do sada, pa čak ni kada smo u istoj zemlji takoreći bili braća, makar u onome povijesnom smislu, nije bila toliko nazočna koliko je danas. Danas su to novi pisci i nove teme. Na žalost, svi smo mi prošli fazu fašizma, staljinizma, sve goruće faze XX. stoljeća, i sad zbrajamo.

Nakon trilogije, kakvog će još biti nastavka ili ćete krenuti u druge vode?

– Bit će nešto sasvim drugo, ali ja nikada ne govorim o onome što će se dogoditi. Trilogija je završena. Zadnja njezina rečenica govori o tome zašto je završena. U toj rečenici, nakon tisuću i dvjesto stranica, ja povijesno molim nebo da nam podari mir.

Još nešto iz današnjice. Društvo hrvatskih književnika je reflektiralo na očuvanje hrvatskog jezika posebnom deklaracijom.

– Osobno nisam bio u tim komisijama, a nisam ni sastavljao nikakve tekstove. Ima ih nekoliko. Imala je i akademija, te neke povremene skupine pisaca, filologa. To je sve pitanje straha, da se mali jezici ne izgube u ovom europskom kotlu. Međutim, moram biti iskren i kazati da sam sretan što je Europa postala zajednički „lonac“ i ne vjerujem da će se išta u njemu izgubiti. Ostat ćemo mi Hrvati sa svojim hrvatskim, Slovaci sa svojim slovačkim jezikom. Ne može se – barem u nekih doglednih nekoliko stotina godina, tu ništa bitno dogoditi – odgovoriti na pitanja književnik N. Fabrio.

U razgovoru s Gáborom Csordásom sa-



znajemo da će njihov nakladni zavod u bliskoj budućnosti objaviti tri druga hrvatska izdanja, te da je veliko zanimanje prema književnostima u dvjema susjednim zemljama, što se može zahvaliti i maloj nakladnoj kući Faktura Seima Serdarevića, koja već godinama izdaje mađarska prozna djela i oduševljeno planira daljnja. Naime, njihove su knjige i estetski veoma lijepe. U Zagrebu će 26. travnja predstaviti roman Pétera Nádasá.

Na pitanje je li dovoljno da se manja hrvatska nakladna kuća prima takvih obveza, sugovornik nam je ustvrdio da već i samo propagiranje i reklamiranje dotičnih pisaca zahtijeva velika ulaganja. Naime, ako ga čitatelj ne poznaje, njegovo je djelo uzalud na knjižarskim policama. Ovdje se ukazuje potreba obostranih državnih potpora bez koji taj posao ne ide.

Premda nam je N. Fabrio ustvrdio da će ljudi kultura uvijek poznavati kulture jedni drugih, G. Csordás smatra da to u potpunosti ne odgovara istini, jer iako pisci dobro poznaju njemačku i francusku literaturu, mnogo manje znaju jedni o drugima. I u pogledu toga bi trebalo doći do većih promjena. U svezi s objavljivanjem zadnje knjige Fabriove „Jadranske trilogije“ prevoditelj smatra da će ju najvjerojatnije do Božića ili u prvoj polovici iduće godine završiti.

Roman N. Fabrija „Berenikina kosa“ je objavio „Jelenkor“ koji promiče djela suvremenih srednjoeuropskih pisaca. Djelo je preveo spomenuti G. Csordás, koji je preveo i Fabriovo „Vježbanje života“, koje je inače u Mađarskoj postalo vrlo omiljeno, a dobilo je i posebnu nagradu. U izdanju iste kuće i u prijevodu istoga prevoditelja bit će objavljen i Fabriov roman „Triameron“, pa će tako u toj zemlji biti tiskana cjelokupna autorova „Jadranska trilogija“.

m. d.

Uskoro...

Misija T – nova praižvedba u Hrvatskom kazalištu

Želimir Orešković, redatelj predstave čija bi praižvedba trebala biti 6. svibnja 2005. godine u Hrvatskom kazalištu Pečuh, u drugom tjednu svoga rada na predstavi u našem razgovoru za Hrvatski glasnik izjavio je kako je to njegova druga režija u tom kazalištu. Rođeni Zagrepčanin, istaknuti hrvatski kazališni redatelj, koji je niz godina živio i radio izvan Zagreba potpisujući veliki broj predstava, njih dvjestotinjak po svim gradovima i kazalištima nekadašnje Jugoslavije, a režirao je i u inozemstvu te je više puta i nagrađivan na kazališnim festivalima, Ž. Orešković

hrvatske Osijek. Bila je to „komediola s naznakama commedie dell arte“, a kako kaže Orešković, ni najnovija premijera neće biti u nedostatku komičnih elemenata.

Misija T jest omladinski dramski tekst namijenjen dobi od sedam do sedamdeset sedam godina osječkog autora srednjeg naraštaja Davora Špišića. Priča je to o supružnicima i računalima, onima koji ne mogu imati djecu te računalom stvaraju svoje virtualno dijete. Puno glazbenih songova uz glazbu Zoltána Páppa, koreografiju Éve Bálint, scenografiju Gábora Kazinczyja,

i na Međunarodnom festivalu djeteta u Šibeniku sljedeće godine.

Na moje pitanje kako vidi ulogu i zadatak Hrvatskoga kazališta, Orešković misli kako je hrvatska manjina pa i njezino političko vodstvo uz pomoć mađarske Vlade i države napravilo pravu stvar utemeljenjem i pomaganjem rada jednog ovakvog kazališta. Na žalost, za svoga razmjerno kratkog boravka među Hrvatima u Mađarskoj zaključio je kako se ne koristimo u dovoljnoj mjeri hrvatskim jezikom, a upravo je komunikacija i njegovanje izričaja hrvatskog jezika jedan od najvažnijih zadataka i predstava koje se stavljaju na daske Hrvatskoga kazališta Pečuh. Po njegovu mišljenju, na moje pitanje što bi na svoj repertoar trebalo stavljati naše kazalište, ta svako kazalište ima svoj vlastiti specifični profil, Orešković misli kako bi ono trebalo u svom repertoaru slijediti, između ostalog, kao i kod drame Misija T, suvremene hrvatske dramske izričaje i pisma, ali i posvetiti dužnu pozornost svojim tradicijama, u smilu stavljanja na pozornicu dijela bogate riznice dramske književnosti nastale na hrvatskom jeziku na današnjim ugarskim prostorima, te školovanju glumačkog, ali i poklanjanje pozornosti spisateljskom kadru (iz redova Hrvata u Mađarskoj) koji će za potrebe Hrvatskoga kazališta pisati drame koje će se potom moći režirati i postaviti na pozornicu, jer bolje od samih pripadnika nacionalne manjine i onih koji žive manjinski bitak nitko drugi ne može na pravi način oslikati ni povijesni ni književni, ni kazališni trenutak te udovoljiti njezinim (manjinskim) istinskim potrebama.

Ž. Orešković, osvrćući se još jednom na skoriju premijeru, poziva nas na ovu, kako ju je on nazvao, omladinsku predstavu s kojom se nada kako će uspjeti i kod mladoga gledateljstva pobuditi zanimanje. Pro tome se složio s vašom novinarkom kako su upravo djeđovi oni koji najbolje pogađaju želje i potrebe unuka, nespunito eksperimentirajući i igrajući se u dječjem svijetu, bez opterećenja, pomognuti bogatim, u našem slučaju kazališnim i životnim iskustvom.



Redatelj Želimir Orešković

nije nepoznat hrvatskoj kazališnoj publici u Mađarskoj. Čest je gost u lutkarskim i dječjim kazalištima, rado se veže uz grad Osijek gdje je u tamošnjemu Hrvatskom narodnom kazalištu režirao desetak predstava, a u Dječjem kazalištu Osijek također nekoliko kazališnih komada. Tako je i njegova suradnja s Hrvatskim kazalištem Pečuh u znaku suradnje narečenoga kazališta i Ogranka Matice hrvatske Osijek.

Naime, prva predstava koju je u Hrvatskom kazalištu potpisao gosp. Orešković, a bila je to praižvedba drame Kvaka s vratima osječkog autora Josipa Cvenića, ostvarena je suradnjom Hrvatskoga kazališta i Ogranka Matice

kostime Zsuzse Tresz te uz glumačku ekipu s kojom je Orešković radio i predstavu Kvaka s vratima, dat će predstavu koja u trajanju od pedesetak minuta nastoji propitati dio svijeta u kojem živimo. Nela Kočiš, Stipan Đurić, Vlasta Ramljak, Slaven Vidaković, Ivo Grišnik i Petra Grišnik imena su kojima su povjerene uloge. Na moje pitanje može li se u četiri tjedna napraviti uspješna predstava, Ž. Orešković, iskusni kazališni majstor, reče mi kako se radi o vrijednoj družini koja živi i radi zajedno te da time ni uspjeh neće izostati. Misli kako bi to mogla biti predstava s kojom bi se, kao i s Kvakom s vratima, moglo gostovati na kazališnim pozornicama u Hrvatskoj, a možda sudjelovati

Branka Pavić Blažetin

Knjiško – akcija čitanja u HOŠIG-u

U knjižnici Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đачkog doma već više godina organiziramo akciju čitanja hrvatskih knjiga pod naslovom „Knjiško“ za sve naše učenike. Cilj nam je upoznati djecu s djelima najpoznatijih hrvatskih autora, gajiti u njima ljubav prema knjizi, čitanju i učvrstiti njihovo znanje hrvatskog jezika.



Na slici su s lijeva Dominika Papp, Marijana Borzsák, Ilderina Kovačević, Luka Jušić, Filip Petrevszky, Dorotea Perak, u pozadini Marija Božić-Horváth i Klara Bende-Jenyik

Pročitanje pojedinih knjiga provjeravamo pitanjima na koja se daju pismeni odgovori. Najaktivniji su niži razredi, dok učenici u višim razredima i gimnazijalci slabo sudjeluju, pa ako i počnu čitati, obično akciju ne

završe. To potvrđuju i sadašnji rezultati akcije. Samo su učenici 2. i 4. razreda osnovne škole osvojili povelje i nagrade (naravno knjige i još mnogo sitnica poput hrvatskoga stolnog i džepnog kalendara, autokarte Hrvatske) koje smo dodijelili 25. travnja u knjižnici.

Nagrađenih osam učenika zavrđuju da im navedemo imena: u 2. razredu *Dorotea Perak, Nikoleta Plantak, Dominika Papp, Filip Petrevszky, Rebeka Spirka*, a u 4. razredu *Luka Jušić, Marijana Borzsák i Ilderina Kovačević*.

Koje su knjige oni pročitali i odgovarali na pitanja u svezi s njima?

U 2. razredu ove slikovnice: *Pinkio, Upoznajemo grad, Traktor, Aladin, Pocahontas, Kratke priče o malim mačkicama, Mačke iz visokog društva* te četiri knjige o Karolini: *Karolina i njezin psić, Karolina kod ujaka Franje, Karolina pokraj jezera i Karolina na tržnici*.

U 4. razredu su trebali pročitati sedam knjiga koje su birali od ovih naslova: *Priče za dobar san 4., Mala sirena, Antoine de Saint-Exupery: Mali princ, Gustav Krklec: Telegrafske*

basne, Astrid Lindgren: *Pipi Duga Čarapa, Zlatko Krilić: Sam, Alexander Milne: Medo Winnie zvani Pooh, Ivan Kušan: Koko u Kninu, Rudyard Kipling: Knjiga o džungli, Anto Gardaš: Duh u močvaru, Miron na tragu Svetoga Grala, Erich Kastner: Emil i detektivi*.

Kada ocjenjujemo akciju čitanja „Knjiško“, ne smijemo zaboraviti zasluęe učiteljica koje su nagrađenim malim čitateljima mnogo pomagale: u 2. razredu učiteljica *Marija Božić-Horváth*, a u 4. razredu *Marija Prodan*.

Svima njima čestitamo i želimo im i ubuduće uspješan rad i mnogo radosti u čitanju.

Želimo obavijestiti čitatelje Hrvatskoga glasnika da naš hrvatski kandidat – za koga smo agitirali i zajedno glasovali s više prosvjetnih ustanova u Mađarskoj – za najbolji strani roman *Divlji konj Božidara Prosenjaka*, na žalost, nije dospio u 2. kolo u akciji čitanja *A Nagy Könyv*. Barem smo pokušali...

Klara Bende-Jenyik

Ukratko iz Pomurja

Osnovne škole hrvatskih pomurskih naselja svake godine organiziraju regionalna natjecanja s raznim temama: u kazivanju stihova i proze na hrvatskom i na mađarskom jeziku, u pjevanju pučkih pjesama na oba jezika, natjecanje u znanju pojedinih predmeta. Tim susretima žele naglasiti pripadnost istoj nacionalnoj manjini, jačati zajedništvo, razmijeniti iskustva i, naravno, usvajanje novih sadržaja. Natjecanja se održavaju naizmjenično u mjestima. Dne 13. travnja u Fičehazu je održano recitiranje pjesama i kazivanje proze na mađarskom jeziku. U redovima ocjenjivačkog suda sjedili su *Gyula Czupi*, ravnatelj kaniške gradske knjižnice, i nastavnici mađarskoga jezika.

Prvo mjesto osvojili su: u kategoriji 1-2. razreda *Balint Balaša* (pjesma), te *Kristian Silvestar i Adam Marić* (pro-

za); u 3-4. razredu *Nora Domokoš* (pjesma) i *Balint Žigulić* (proza); u 5-6. razredu *Kiti Jakopanec* (pjesma) i *Tamara Tišler* (proza); u 7-8. razredu u kazivanju stihova najviše bodova je dobila *Betina Horvat*, a proze *Bianka Grabant*.

Svi su natjecatelji nagrađeni kemijskim olovkama, a tri najbolja kazivača preuzela su poklon-knjige. Nastavnici fičehaske ustanove spremali su se čak i s kolačima kako bi obradovali ostalu djecu.

Kulturno-umjetničko društvo Sumarton tijekom svoga djelovanja uspostavilo je niz veza s kulturnim društvima iz Hrvatske. Svake je godine gost Zavičajnoga društva Međimuraca, gostuje po cijelome Međimurju: u Čakovcu, Donjem Kraljevcu, Donjoj Dubravi, Kotoribi, Pribislavcu i drugdje. Njegove glasine proširuju se iz godine u godinu. Članovi predsjedništva i sumartonski načelnik *Lajoš Vlačić*

24. travnja gostovali su u Donjoj Lomnici (blizu Velike Gorice) na regionalnoj smotri folkloru, gdje ih je primio predsjednik mjesnog KUD-a *Ivica Đurčić*. Stranke su razmotrile mogućnosti surađivanja i usuglasile nadnevke (datume) raznih priredaba na kojima bi mogli međusobno nastupati.

U serdahelskoj Hrvatskoj osnovnoj školi Katarine Zrinski već prije nekoliko godina pokrenuta je osnovna umjetnička škola u čijim okvirima djeca mogu u povećanoj satnici učiti moderni ples, glazbenu i likovnu umjetnost. Učenici rado posjećuju takvu nastavu, i na raznim natjecanjima dobivaju priznanja. Ekipe modernoga plesa 5. i 8. razreda uspješno se natjecala na regionalnome kulturnom festivalu u Sepetniku i Letinji, pa su dospjeli na županijsku smotru u Jagarsku (Zalaegerszeg), gdje im je uručena posebna nagrada.

Beta

Jezično naticanje gradišćanskih školarov

U svakoj kategoriji petroviska pobjeda

Samboteljskomu Pedagoškomu institutu, a i za gradišćanske osnovnoškolarne je centralna priredba svako ljeto regionalno jezično naticanje. Kako je ravnateljica gornjočetarske osnovne škole Magda Horvat-Nemet potvrdila, u ovom selu je bilo ovo naticanje zadnji put održano prije 17 ljet. Ovo nam se i zato čini predugo jer ulogu domaćina je mogla izmjenično, ljeto na ljeto, druga škola na sebe zeti. Činjenica je, međutim, da 21. aprila (četvrtak) naticatelje, učitelje i pozvane goste jur s dobro poznatom gostoljubivošću su čekali Četarci u svojem kulturnom domu. Za svečani prijem su pripravili prekrasni i duhoviti folklorno-recitalno-pjevački program, a da su o tom i hrvatski gosti iz Austrije nek u superlativu mogli govoriti. Naime, sastav žirija je ljetos izgledao ovako: pod predsjedništvom *Edite Mühlgaszner*, nadzornice za hrvatsko školstvo u Austriji, su djelovali još *Zlatica Benčić*, bivša nadzornica gradišćanskoga školstva u Ugarskoj, ter *Mirko Berlaković*, donedavni direktor velikoborištofske Glavne škole.



Rješenje pismenih zadać

Naticanje se je odvijalo u dosadašnjoj formi, prvo su pismene zadace riješili naticatelji u tri kategorija, a zatim su pak usmeno pokazali svoje znanje, govoreći o danoj temi ter u slobodnom razgovoru s kotrigi ocjenjivačkoga suda. Kod nekih učenikov su bili jurori zaistinu začarani od frapantnih i šikanih odgovorov, šalnih izjavov mališanov. Ljetos je u Gornji Četar dospilo 16 školarov iz Bizonje, Kemlje, Koljnofa, Petrovoga Sela, Hrvatskoga Židana ter Gornjega Četara.



Pobjednici, najbolji naticatelji u Gornjem Četaru: (odzada) Aron Verhaš i Petra Kapitar, (najpr sliva) Tamaš Haklić i Ivan Vujčić

Za obilnim objedom u nedavnom otvorenom restoranu Pezi je došlo do jedva čekanih minutov razglašenja rezultatov. Predsjednica žirija je zahvalila za mogućnost da je mogla prvi put sudjelovati pri ovom naticanju prik hatara, a drugač pak je hvalila sve nazočne ki su se temeljno pripravili za ovo naticanje i svakoga batrila: „Mnogo ste i dosad naučili iz standardnoga jezika, i čuvate seoske govore, ali budite strpljivi i ostanite marljivi i u budućnosti, učite dalje hrvatski jezik!”



Luka Pajrić iz Koljnofa je dobio diplomu za drugo mjesto

U prvog kategoriji (3.-4. razred) treće mjesto je pripalo *Rebeki Riha* (učiteljica Julija Rongić). Koljnofac *Luka Pajrić* (učiteljica Tereza Daniel) je dospio na drugo mjesto, a prvo mjesto je podijeljeno med Nardarcem i

Petroviščanom. *Aron Verhaš* iz Narde, a učenik u Gornjem Četaru (učiteljica Ana Šaler) prez sumlje je najbolji nastao, ali *Ivan Vujčić* (učitelj Petar Škrapić) iz Petrovoga Sela je postao apsolutni pobjednik ove kategorije.



Rebeka Riha iz Kemlje prikzame nagradu za treće mjesto

U drugoj kategoriji (5.-6. razred) na trećem mjestu je naticanje završila Koljnofka *Elizabeta Abraham* uz pomoć školnikovice *Katice Mohoš-Arato*. Drugo mjesto je ovde bilo podijeljeno med četarskom učenicom *Brigitom Varga* iz Hrvatskih Šic, rodov iz Sombora (učiteljica Anica Šaler) i *Patricijom Kolnhoffer* iz Hrvatskoga Židana (učiteljica Tereza Bušić). Na čelu ove „tabele” je prispio Petroviščan *Tamaš Haklić* (učiteljica Edita Horvat-Pauković). U naticanju zrelijih školarov, tj. u kategoriji 7.-8. razreda, na trećem su se mjestu našli zopet dvama: Koljnofac *Štefan Egrešić* (učiteljica Katica Mohoš-Arato) ter *Gabrijela Falvi* iz Kemlje (učiteljica Julija Rongić). Drugo mjesto je osvojila *Kristina Šaler* iz Gornjega Četara (učiteljica Veronika Pezenhoffer), a palmu i slavu prvoga mjesta je odnesla *Petra Kapitar* iz Petrovoga Sela (učiteljica Ana Škrapić-Timar). Za četire pobjednike ljetni jezični tabor u Gornjem Četaru bit će besplatan, a oni kot i svi drugi mogli su ovom prilikom još dobiti dare Pedagoškoga instituta ter Izdavačke kuće Croatica. Naticanje su materijalno još potpomagale Izdavačka kuća Apáčzai ter domaća osnovna škola.

Foto i tekst:
– *Tiho* –

Natjecanje u kazivanju stihova na hrvatskom jeziku

U harkanjskoj Osnovnoj školi Pála Kitaibela, koju pohađa petstotinjak učenika iz mnogih naselja koja gravitiraju Harkanju, 21. travnja održano je već tradicionalno godišnje školsko natjecanje u kazivanju stihova na hrvatskom jeziku.

U ovoj velikoj školskoj ustanovi, osim učenja i ponude učenja svjetskih stranih jezika, učenici koji to žele mogu pohađati nastavu hrvatskog jezika, i to u satnici za učenje materinskog jezika. Zasluga je to u prvom redu okretnih hrvatskih pedagoginja *Đurđe Geošić*, *Katice Baksai* i *Žuže Gregeš*. U svih osam razreda (osim prvoga, u kojem na žalost ove školske godine nisu uspjeli pokrenuti skupinu za koju zakon propisuje minimalan broj od osam učenika), uči se hrvatski jezik.



Oni u harkanjskoj školi Pála Kitaibela uče hrvatski jezik

Osamdesetak djece, od kojih jedna trećina njih ima izravnu vezu s hrvatskim korijenima, vrijedno i uporno uči i trudi se, stoga se već nekoliko godina zaredom nađe pokojni učenik u harkanjskoj školi koji nastavlja svoje srednjoškolsko školovanje u Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krležu.

Postoji u harkanjskoj školi jedan razred, koji pohađaju djeca smanjenih sposobnosti, čiji učenici vole učiti hrvatski zahvaljujući i njihovoj učiteljici *Erzsébet Török*, koja je i sama naučila hrvatski uz pomoć naših hrvatskih pedagoginja. Lijepo i dirljivo je bilo na školskome natjecanju gledati upravo velik broj djece iz spomenutoga razreda koji su izašli pred školske drugove i kazivali stihove na hrvatskom jeziku. Natjecanju su sudjelovali i ravnatelj škole *József Kiss Levente* i doravnateljica škole.

Ocjenjivački sud u sastavu *Erzsébet Török*, *Branka Blažetin* te članovi harkanjske Hrvatske samouprave *Imre Hideg* i *Mišo Kovačević* nisu imali nimalo lagani zadatak.



Ocjenjivački sud

Ocjenjivalo se u tri kategorije: učenici 2.-4., 5.-6. i 7.-8. razreda. Pedeset učenika harkanjske škole kazivalo je stihove poznatih i manje poznatih hrvatskih pjesnika, te stihove pjesnika Hrvata iz Mađarske. Od najjednostavnijih dječjih brojalica i pjesmica do zahtjevnih interpretacija. Podijeljene su prigodne nagrade svim učenicima uz pomoć mjesne Hrvatske samouprave, a najbolji su posebno nagrađeni prigodnim poklonima.



Najbolji recitatori iz Harkanja

Tako je kategoriji 2.-4. razreda treće mjesto osvojila *Nikolett Forró*, drugo *Anikó Balog*, a prvo *Renata Pančić*. U kategoriji 5.-6. razreda treće mjesto osvojila je *Lujza Orsós*, drugo *Ágnes Nagy*, a prvo *Bettina Gribl*. Posebna nagrada u ovoj kategoriji dodijeljena je *Istvánu Kalányosu*. U kategoriji 7.-8. razreda treće mjesto osvojio je *Gábor Szőlósi*, drugo *Nikoléta Bogнар*, a prvo *Dániel Bókos*.

Posebne nagrade u ovoj kategoriji pripale su dvojici učenika: *Lászlóu*

Orsósu i *Jenőu Kovácsu*. Ovaj potonji od jeseni svoje školovanje nastavlja u Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krležu.

I ovo natjecanje u kazivanju stihova još jednom je meni osobno pokazalo koliko je važno za djecu nastupati i pokazati što je ono što su naučili, za što su sposobni. Veoma je važno u sredinama kao što je primjerice harkanjska škola – gdje je toga dana svih petstotinjak učenika znalo što se događa u školskoj knjižnici, i ovakvim čestim školskim nastupima na hrvatskom jeziku koji se redovito priređuju uz narečeno natjecanje i uz blagdan Božića i Dan djece – pokazati kako je dobro učiti hrvatski jezik jer se njegovim znanjem mogu obogatiti školske svečanosti, prijateljske veze i dobro se snaći ljeti na hrvatskome moru ili zimi u nekome drugom predjelu Republike Hrvatske, a onima koji to mogu u svojoj obitelji, poticaj je to za daljnje njegovanje i razvijanje znanja materinskog jezika.

Branka Pavić Blažetin

Otvaraju se Dani hrvatskog jezika i kulture u santovačkoj školi

Školskim natjecanjem u recitiranju hrvatskih stihova, u ponedjeljak, 2. svibnja, u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu u Santovu otvaraju se Dani hrvatskog jezika i kulture. Najbolji učenici sudjelovat će na državnom natjecanju u kazivanju stihova i proze koje će se u okviru Croatiae upriličiti početkom lipnja u budimpeštanskom HOŠIG-u.

Tijekom svibnja, uz poticanje učenika na sakupljački rad, priređuje se izložba starih fotografija, predmeta i rukotvorina, a u sakupljanje će biti uključeni i učenici iz Santova i oni iz obližnjih naselja. Dani hrvatske kulture zaključit će se već tradicionalnim prigodnim kulturnim programom folklora, recitacija i igrokaza.

S. B.

Radovi učenika Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleža



Gordana Daskalov
5. razred

Strašna ljubav

Kad se ja zaljubim,
lice mi pocrveni,
a noge me već
i ne drže!

Kad se sretnemo,
on se nasmiješi
i kad me pita
meni dah stane.

Kada plešemo,
mravi mi trčkaraju
po prstima –
i ja se frontalno zacopam!
Zar ljubav takva nije strašna?!

Čarobni san

U mom snu često se javljaju
fantastična bića i stvari.

Među njima se nađu
dobra bića pa i loša.

Ima koji me vole,
a ima koji me ne vole.

Ponekad me povedu
u svoj čudnovati svijet,
taj život pun čarolija
za mene je jako lijep.

A kada budilnik zazvoni,
nestane te čarolije,
počinje još jedan dan
siv i bez vradžbine.

Moje selo Salanta

Salanta je moje selo
u srcu Baranje.
U njemu su još i danas
Bošnjaci i Bošnjakinje.

Živiš li u Pečuhu
lako ćeš ga naći.
Samo kreni prema jugu
po šikloškoj cesti.

U tom selu ima svega:
kuća, škole i prodavnice.
Ako si pak ogladnio,
Svrati do „Marice“.



Adina Mešić
5. razred

Volim sve što je tvoje

Volim tvoje smeđe oči
i tihi smiješak tvoj.
Volim sve što je tvoje,
ti opet moraš biti moj.

Dani su pusti bez tebe,
a noći puste bez snova.
Sve što za tebe osjećam
sve, baš sve,
reći će ti pjesma ova!



Marko Jerant
7. razred

Kiša

Kiša pada,
trava raste,
gora zeleni,
onda je to dobro prirodi.
Al kad nema trave, to je užasno,
onda možeš hodati kroz blato.
Kiša samo pada i pada,
dolazi ona s neba.
Kad ona stigne i kiši,
svatko trči i žuri kući.
U stanovima se čuje kucanje,
ne bojte se to je samo kišino pjevanje.
Za vrijeme kiše nitko nije veseo,
tada je vrijeme jako tužno.
Tada se samo u sobi možeš igrati,
a na ulicama se ne kreću ni auti.
Kad kiša stigne, stigne i tuga,
tada su djeca jako ljuta:
Za vrijeme kiše ne može se igrati,
a mame kažu da se u sobi ne smije loptati.
A kad kiša prestane,
svatko se nasmijan vrati na ulice.

Poljubac

Kad sam od njega dobila
prvi poljubac,
tresla su mi se koljena.
A kada sam mu ja dala,
brzo sam otrčala.

Poslije je sve bolje bilo
jer smo se već poznavali
pa se nismo stidili.
Takav je prvi poljubac!

Što je „faca“?

Pitao se dečko jedan
što to „faca“ znači,
potrčao u kuhinju
pa sad mamu gnjavi.
– Ne znam, sine, veli mama,
imam drugog posla,
idi brzo i upitaj
svog rođenog oca!

Pita tatu jadan dečko:
– Tata, što je „faca“?
– Sine dragi, faca ti je...,
ma ne gnjavi već upitaj
svoga brata!

Brat mu veli ponosito:
– Braco moj, rođeni,
FACA? pa to je baš lako
to smo ja i ti!

Susret crkvenih zborova i „kraljice” u Kačmaru

Kačmarska Hrvatska manjinska samouprava i ove će godine organizirati svoje tradicionalne priredbe kao što su Susret hrvatskih crkvenih zborova na Duhove, te spomen-dan Ivana Petreša i Antuna Gustava Matoša.

Već po običaju, Susret hrvatskih crkvenih zborova održat će se na drugi dan Duhova, 15. svibnja, a uz misu na hrvatskom jeziku očekuju se pjevački zborovi iz Dušnoka, Santova, Tavankuta i Kačmara. Misu će zajedno služiti tavankutski župnik *Franjo Ivanković* i mjesni župnik *Stipan Janošić*. Za ovu prigodu domaćini čekaju i prijatelje iz Vršende – izvijestila nas je predsjednica Hrvatske samouprave.

Među ostalima *Anica Matoš* istaknula je da se nadaju kako će ove godine biti dovršena i obnova kapelice na kačmarskoj Vodici, a radovi bi uskoro trebali biti nastavljeni žbukanjem iznutra i izvana, te postavljanjem podne podloge.

Vežano uz Duhove i ove godine oživjet će običaj bunjevačkih „kraljica”. Tako će članice hrvatskoga kružoka, koje podučava učiteljica *Anica Matoš*, na prvi dan Duhova obilaziti bunjevačke domove u Kačmaru, a drugi dan prigodnim izvođenjem „kraljica” predstaviti će se u župnoj crkvi na susretu crkvenih zborova.

Tekst i slika: S. B.



Gornjočetarska osnovna škola srdačno Vas poziva na tradicionalnu scenu gradišćanskohrvatske jačke školarov

GRAJAM – 2005

8. maja, nedilju, s početkom od 15 uri u četarski kulturni dom.

Poslušajte s nami skupa male, talentirane jačkare i jačkarice iz cijeloga Gradišća.

Program Hrvatskoga kazališta u Pečuhu za svibanj 2005.

6. svibnja, s početkom u 19 sati – Davor Špišić: Misija: T – premijera

Mjesto: Hrvatsko kazalište u Pečuhu

9. svibnja, s početkom u 19 sati – Davor Špišić: Misija: T

Mjesto: Hrvatsko kazalište u Pečuhu

10. svibnja, s početkom u 19 sati – Davor Špišić: Misija T

Mjesto: Hrvatsko kazalište u Pečuhu

14. svibnja, s početkom u 19 sati – S. S. Kranjčević: Lucidum Intervallum

Mjesto: Narodno kazalište u Osijeku

19. svibnja, s početkom u 18 sati – Izložba likovnog umjetnika László Varge Amara

Mjesto: Galerija Csopor(t) Horda

20. svibnja, s početkom u 19 sati – Ljubavni napitak, opera, predstava Narodnoga kazališta iz Osijeka

Mjesto: Narodno kazalište u Pečuhu

29. svibnja, s početkom u 10 sati (pr. p.) – dječja predstava Lutkarskoga kazališta iz Mostara – Thorbjom Enger: Karius i Baktus

Mjesto: Hrvatsko kazalište u Pečuhu

HRVATSKA KRONIKA

4. svibnja 2005. u 13.00 na I. programu

(Repriza: 6. svibnja 2005. u 14.05 na II. programu)

Markovo u Baji
Događaj tjedna u Hrvatskoj
TV-kalendar

Urednik: Ivan Gugan.

LIST UREĐUJE: UREĐIVAČKI ODBOR NOVINARI: Stipan Balatinac, tel.: 79/454-614, e-mail: baltinac@croatica.hu., Bernadeta Blažetin, tel.: 93/383-034, e-mail: beta@croatica.hu., Branka Pavić-Blažetin, tel.: 72/435-416, e-mail: branka@croatica.hu., Timea Horvat, tel.: 94/315-479, e-mail: tih@croatica.hu., LEKTOR: Živko Mandić, tel.: 1/256-0765, e-mail: zsviko@croatica.hu. ADRESA: 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Tel./Fax: 1/269-2811, tel.: 1/269-1974, e-mail: croatica@croatica.hu. ZA POŠTANSKE POŠILJKE: 1396 Budapest, Pf.: 495. OSNIVAČ: Savez Hrvata u Mađarskoj. IZDAVAČ: Croatica Kht. RAVNATELJ: Čaba Horvath. List širi posredstvom Mađarske pošte, na osnovi pretplate na žiroračun: CITIBANK Rt. 10800014-30000006-10612032, redakcija Hrvatskoga glasnika i alternativni širitelji. Pretplata na godinu dana iznosi: 4160,-Ft. List pomaže Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj. Rukopise, fotografije i crteže ne čuvamo i ne vraćamo. TISKARSKA PRIPREMA, TISAK: CROATICA Kht., 1065 Budapest, Nagymező u. 49.

HU ISSN 1215-1270